

технології, що спрямовані на збереження і зміцнення здоров'я молодших школярів, у подальшій професійній діяльності.

Література:

1. Бобрицька В.І. Теоретичні і методичні основи формування здорового способу життя у майбутніх учителів у процесі вивчення природничих наук: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня докт. пед. наук: спец. 13.00.04 „Теорія і методика професійної освіти” / В.І.Бобрицька. – К., 2006. – 40 с.
2. Бондаренко валеологічної компетентності студентів педагогічних університетів у процесі професійної підготовки: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук: спец. 13.00.04 „Теорія і методика професійної освіти” / О.М.Бондаренко. – К., 2008. – 24 с.
3. Кибенко Е.И. Педагогическое моделирование физкультурно-спортивной деятельности студентов педагогического вуза: автореф. дис. на соискание ученой степени канд. пед. наук: спец.: 13.00.01 „Общая педагогика, история педагогики и образования” (педагогические науки) и 13.00.04 „Теория и методика физического воспитания, спортивной тренировки, оздоровительной и адаптивной физической культуры” (педагогические науки) / Е.И.Кибенко. – Ростов-на-Дону, 2008. – 17 с.
4. Кобяков Ю.П. Проектирование и реализация здоровьеразвивающей технологии физического воспитания студентов вузов: автореф. дис. на соискание ученой степени докт. пед. наук: спец.: 13.00.08 „Теория и методика профессионального образования”. – М., 2006. – 38 с.
5. Коломійцева О.Е. Оптимізація професійно-прикладної фізичної підготовки студентів середніх гуманітарних навчальних закладів: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. Наук з фізичного виховання та спорту: спец. 24.00.02 „Фізична культура, фізичне виховання різних груп населення” / О.Е.Коломійцева. – Харків, 2006. – 18 с.
6. Методика навчання основ здоров'я, валеології та безпеки життєдіяльності: [навчальна програма]. – К.: Освіта України, 2006. – 12 с.
7. Радаева С.В. Фишическое воспитание студентов нефизкультурного вуза на основе спортивно-ориентированных технологий: автореф. дис. на соискание ученой степени канд. пед. наук: спец.: 13.00.04 „Теория и методика физического воспитания, спортивной тренировки, оздоровительной и адаптивной физической культуры” / С.В.Радаева. – Красноярск, 2008. – 24 с.
8. Соціально-просвітницькі тренінги з формування мотивації до здорового способу життя та профілактики ВІЛ/СНІДу: [навчально-методичний посібник для викладачів валеології, основ медичних знань та безпеки життєдіяльності, вчителів основ здоров'я, студентів вищих педагогічних навчальних закладів] / С.В.Страшко, Л.А.Животовська, О.Д.Гречишкіна, А.О.Міненко, О.В.Савонова, В.О.Гаврилюк. – [2- вид., переробл. і допов.]. – К.: Освіта України, 2006. – 260 с.
9. Тези доповідей та матеріали міжнародної науково-практичної конференції „Здорове докільля – здорова нація” (12-15 червня 2008 р.). – Бердянськ: Бердянський держ. пед. ін-т, 2008. – 273 с.
10. Філіп'єва О.А. Підготовка майбутніх учителів початкових класів до валеологічного виховання учнів: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук: спец. 13.00.04 „Теорія і методика професійної освіти” / О.А.Філіп'єва. – Кіровоград, 2008. – 20 с.

УДК 371.37(09)

Жерепа О.П., Свириденко О.О.

ВИМОГИ ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ВЧИТЕЛЯ В КОРСУНЬ – ШЕВЧЕНКІВСЬКОМУ ПЕДАГОГІЧНОМУ УЧИЛИЩІ ІМ. Т.Г. ШЕВЧЕНКА НА ПРОДУКТИВНИХ ІДЕЯХ ТВОРЧОЇ СПАДЩИНИ В.О. СУХОМЛИНСЬКОГО

Анотація. У статті подано узагальнений досвід роботи В.О. Сухомлинського щодо професійної підготовки вчителя та розроблені практичні вимоги на матеріалі та діяльності Корсунь-Шевченківського педагогічного училища.

***Аннотация.** В статье актуализируется опыт работы В.О. Сухомлинского в проблеме профессиональной подготовки учителя, а также разработаны практические требования на материале и деятельности Корсунь-Шевченковского педагогического училища.*

***Annotation.** In the article V.O. Suhomlinskij's experience in the vocational training of the future teachers is demonstrated. It also shows practical demands to it, based on the material and activities of the Korsun-Shevchenkivskoi normal school.*

З переходом до парадигми особистісно орієнтованого виховання й навчання учнів, безумовно, зростають вимоги до особистості вчителя, рівня його фахової підготовки, загальної й професійної культури. У цьому контексті доречним є звернення до творчої спадщини видатного вітчизняного педагога – Василя Олександровича Сухомлинського, який вважав учителя центральною фігурою навчально-виховного процесу, розробив систему вимог до його підготовки і сам довів її ефективність, керуючи соціальним і професійним розвитком учителів Павлівської середньої школи і тих, хто з ним листувався, хто приїздив до нього по його досвід. Цінність спадщини В. О. Сухомлинського полягає ще й у тому, що видатний педагог не тільки науково обґрунтував і розвинув багато положень підготовки й діяльності вчителя, але й на власному прикладі продемонстрував взірці педагогічної майстерності та професійної культури.

Треба зауважити, що сам Василь Олександрович називав себе представником народної педагогіки, який не тільки розробляє наукові положення, а передусім реалізовує їх на практиці, роблячи надбанням педагогічної культури та майстерності. Відповідно актуальним є завдання узагальнити та структурувати погляди видатного педагога на зміст і функції професійної культури вчителя в контексті сучасних теоретичних пошуків у цьому напрямку.

Слід відзначити, що проблему формування педагогічної й професійної культури вчителя В.О.Сухомлинський розглядав у багатьох творах. Найповніше це питання висвітлено в таких працях, як: „Павлівська середня школа”, „Сто порад учителів”, „Проблеми виховання всебічно розвиненої особистості”, „Методика виховання колективу”. „Розмова з молодим директором” та ін.

Цей аспект педагогічної спадщини В.О.Сухомлинського досліджували: Ю. П. Азаров, М. Я. Антонець, І. А. Зязюн, О. Г. Дзевєрін, Н. М. Гаряча, Л. С. Бондар, Г. Карпенчук, Т. І. Когачевська, К. Є. Кривошеєва, Л. Д. Попова, М. Г. Стельмахович, Б. С. Тартаковський, К. А. Юр'єва та ін.

В. О. Сухомлинський розглядав педагогічну культуру як сукупність знань, умінь, цінностей, переконань, як інтегральну характеристику педагогічного досвіду, професійної й духовної культури й виокремлював у цьому утворенні певні структурні складові та властивості. До основних елементів педагогічної культури він зараховував: „глибоке знання матеріалу”, „безпосереднє звернення вчителя до розуму і серця вихованців”, „багатство методів вивчення дитини”: тощо [9, 452-455].

На думку видатного вченого, носієм цінностей професійної культури є насамперед педагогічний колектив школи (враховуючи сучасні наукові погляди, його слід вважати професійним субкультурним середовищем). „Для того, щоб вплив особистості педагога став реальною силою, – писав Василь Олександрович, – недостатньо його особистісного таланту, енергії, творчої праці. Талант педагога збільшується вдесятеро, якщо його праця надихається цінностями, створеними, здобутими педагогічним колективом, – тими, передовими поглядами, переконаннями, ідеями, тими кращими традиціями, які живуть у школі не одне десятиріччя. У школі, де педагогічний колектив є мудрим охоронцем неминущих моральних і інтелектуальних цінностей, молодий педагог швидко і безболісно стає майстром навчання і виховання” [9, 199].

Отже, аналіз друкованих праць В.О.Сухомлинського, протоколів засідань психологічного семінару Павлівської середньої школи дає змогу констатувати велику увагу вченого-педагога до питань формування духовної культури вчителів у процесі їхньої соціалізації в педагогічному колективі, до організації різноманітних заходів, спрямованих на згуртування педагогічного колективу Павлівської школи, перетворення його на справжній колектив однодумців.

В. О. Сухомлинський надавав великого значення опануванню вчителем психолого-педагогічних знань. Для цього в Павлівській школі було започатковано психологічний

семінар, на якому розглядалися як питання педагогічної теорії, так і практичні напрацювання вчителів школи, зокрема самого В. О. Сухомлинського.

Серед професійно значущих умінь і навичок особливу увагу Василь Олександрович приділяв мовленнєвій культурі вчителя. Слово вчителя він уважав найважливішим інструментом впливу на духовний світ школяра. „Мовна культура людини – це дзеркало її духовної культури. Найважливішим засобом впливу на дитину, облагороджування її почуттів, думок, переживань є краса і велич, сила і виразність рідного слова” [9, 202] – писав видатний педагог.

У руках вихователя слово – такий же могутній засіб, як музичний інструмент у руках музиканта, як фарби в руках живописця, як різець і мармур у руках скульптора. Як без скрипки немає музики, без фарби і пензля – живопису, без мармуру й різця – скульптури, так без живого трепетного, хвилюючого слова немає школи, педагогіки. Слово – це ніби той місток, через який наука виховання переходить у мистецтво, майстерність.

Хочеться порадити вчителям: якщо ви прагнете, щоб ваше виховання стало мистецтвом, відточуйте слово. Шукайте в невичерпній скарбниці нашої рідної мови перлини, які запалюють вогник захоплення в дитячих очах. Знаходьте найтонші відтінки на багатобарвній палітрі народної мудрості, говоріть дітям красиво про красу навколишнього світу. Слово – це найтонший різець, здатний доторкнутися до найніжнішої рисочки людського характеру. Вміти користуватися ним – велике мистецтво. Словом можна створити красу душі, а можна і спотворити її. Тож оволодіймо цим різцем так, щоб з-під наших рук виходила тільки краса!

Надаючи пріоритетного значення реалізації принципу природовідповідності, яка ґрунтувалася на ідеях філософії ноосфери та нового екологічного гуманізму, цілком закономірно, що В. О. Сухомлинський вважав сформованість екологічної культури в учителя обов’язковою передумовою ефективності навчально-виховного процесу, а отже, й надавав великого значення формуванню в педагогів екологічної культури.

Дослідивши творчу спадщину В. О. Сухомлинського, ми виокремили такі *основні положення екологічної культури* як складової професійної культури вчителя:

- 1) світоглядні переконання в контексті космічної єдності людини, природи й суспільства;
- 2) переконаність у потребі розумного співіснування людини й природи, дбайливого, бережливого ставлення до навколишнього світу;
- 3) глибоке знання психологічних, фізичних та інших природних особливостей учнів;
- 4) практичні вміння організовувати природоохоронну діяльність, здатність до естетичного сприйняття природи.

Звичайно, це далеко не повний аналіз поглядів В. О. Сухомлинського на професійну культуру вчителя – багатогранність розгляду цієї проблеми видатним педагогом потребує її дальшого ґрунтовного дослідження.

Викладачі психолого-педагогічних дисциплін Корсунь-Шевченківського педагогічного училища ім. Т.Г. Шевченка широко використовують в своїй роботі творчу спадщину В.О. Сухомлинського. Так, під час декади психолого-педагогічних дисциплін були сплановані і проведені такі заходи як: оформлення педагогічного календаря до 90-річчя з дня народження В.О. Сухомлинського; педагогічна інформація „Актуальність ідей В.О. Сухомлинського”; науково-практична студентська конференція до 90-річчя з дня народження В.О. Сухомлинського „В.О. Сухомлинський: діалог з сучасністю”; педагогічні читання на тему: „Педагогіка В.О. Сухомлинського – педагогіка ХХІ століття”.

У робочій навчальній програмі з педагогіки плануються і творчо проводяться семінарські та практичні заняття, консультації, самостійні роботи студентів з тем: обговорення порад В.О. Сухомлинського вчителю; В.О. Сухомлинський про оцінювання знань; мета і завдання виховання особистості у роботах В.О. Сухомлинського та інші.

У процесі написання курсових робіт студенти досліджують такі питання: В.О. Сухомлинський про виховання любові до рідного краю; використання В.О. Сухомлинським надбань народної педагогіки; формування учня-мислителя у творчій спадщині В.О. Сухомлинського.

При проведенні практики студенти готують і проводять виховні заняття в базовій школі на тему: природа – джерело здоров’я; уроки доброти і людяності; дев’ять негідних речей; праця і моральне виховання;

Творча спадщина В.О. Сухомлинського переконує нас у різноманітності педагогічних підходів до формування особистості учня.

Література:

1. Антоненко М. Гуманізм педагогічних нововведень В.О. Сухомлинського // Початкова школа. – 1977. – № 9. – с. 3 – 9.
2. Горбенко С. Ідея народності в українській педагогіці: погляд у минуле на землі тисячоліть // Початкова школа. – 1999. – № 7. – с. 11 – 17.
3. Зязюн І.А., Сагач Г.М. Краса педагогічної дії: Навч. посібник. – К.: АПН України, 1997. – 302 с.
4. Крылова Н.Б. Формирование культуры будущего специалиста. – М.: Выс. школа, 1990. – 140 с.
5. Любар О., Федоренко Д. Предтеча нової зорі педагогічної думки України // Початкова школа. – 1999. – № 9. – с. 22 – 24.
6. Протокол №7 від 20.01.1970 р. // Книга протоколів психологічного семінару Павлиської школи за 1969 – 1971 рік. – П.М.М., ЛВ 1657/1657. – Арк. 27- 31.
7. Радул В.В. Педагогічна культура та соціальна зрілість вчителя: Навч. посібник. – Кіровоград. 2000. – 36 с.
8. Сухомлинський В.О. Батьківська педагогіка. – К., 1978. – 236 с.
9. Сухомлинський В.О. Вибрані твори: У 5 т. – К.: Рад. школа. 1975 – 1977.
10. Сухомлинський В.О. Моральні заповіді дитинства і юності. – К., 1976.
11. Сухомлинський В.О. Як виховати справжню людину. К., 1978.
12. Черв'якова Н. Ідеї ноосферного виховання у педагогічній спадщині В. Сухомлинського. // Початкова школа. – 2000. – №9.

УДК 37(09)

Захаренко О.С.

ПЕДАГОГІКА СЕРЦЯ ЯК ОСНОВА ПРЕВЕНТИВНОГО ВИХОВАННЯ В КОНТЕКСТІ ДІЯЛЬНОСТІ АВТОРСЬКОЇ О.А. ЗАХАРЕНКА ЗАГАЛЬНООСВІТНЬОЇ ШКОЛИ С. САХНІВКА

Анотація. У статті зосереджено увагу на розкритті принципів педагогіки серця, яка, на думку автора, повністю відповідає духовним началам розвитку української нації. Реалізація цих принципів у процесі превентивного виховання показано на прикладі Авторської О.А. Захаренка загальноосвітньої школи с. Сахнівка Корсунь-Шевченківського району Черкаської області.

Аннотация. В статье сосредоточено внимание на педагогике сердца, которая, по мнению автора, полностью отвечает духовным истокам развития украинской нации. Воплощение ее принципов в процесс превентивного воспитания показан на примере Авторской А.А. Захаренко общеобразовательной школы с. Сахновка Корсунь-Шевченковского района Черкасской области.

Annotation. In the article attention is paid to the pedagogic of heart, which, as author considers, fully responds with the cultural basics of the Ukrainian nation. Implementation of its principles in the process of preventive education is shown on the example of Sahnivka school (Korsun'-Shevchenkovo district, Cherkasy region).

Ріст кількості вчинюваних неповнолітніми злочинів, високий рівень делінквентної поведінки серед молоді, відсутність ефективних заходів щодо подолання цих негативних явищ призводить до того, що не лише на рівні побутової свідомості, а й серед педагогів-практиків все більш привабливою виступає ідея ширшого використання методів заборони, жорсткої відповідальності за порушення правил поведінки, постійного контролю за учнями. Аргументом цьому є приклад систем превентивного виховання у Північній Кореї, Китаї та інших авторитарних і напівавторитарних державах, з якими пов'язують набагато ефективніші результати у попередженні правопорушень серед неповнолітніх.

Метою нашої роботи є звернення до досягнень гуманістичної філософії і педагогіки як антиподу авторитаризму та висвітлення ідеї кардоцентризму, започатковану філософією Г.